

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

12. mai 2011*

Kohtuasjas C-391/09,

mille ese on EÜ artikli 234 alusel Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas (Leedu) 8. septembri 2009. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 2. oktoobril 2009, menetluses

Malgożata Runevič-Vardyn,

Łukasz Paweł Wardyn

versus

Vilniaus miesto savivaldybės administracija,

Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija,

Valstybinė lietuvių kalbos komisija,

* Kohtumenetluse keel: leedu.

Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: J.N. Cunha Rodrigues, koja esimees, A. Arabadjiev, A. Rosas, U. Löhmus ja A. Ó Caoimh (ettekandja), kohtunikud

kohtujurist: N. Jääskinen,
kohtusekretär: ametnik R. Şereş,

arvestades kirjalikus menetluses ja 15. septembri 2010. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- M. Runevič-Vardyn ja Ł. P. Wardyn, esindajad: *advokatai* E. Juchnevičius ja Ł. Wardyn,
- Leedu valitsus, esindajad: D. Kriaučiūnas ja V. Balčiūnaitė,
- Tšehhi valitsus, esindaja: M. Smolek,
- Eesti valitsus, esindajad: L. Uibo ja M. Linntam,

- Läti valitsus, esindajad: K. Drēviņa ja Z. Rasnača,

- Poola valitsus, esindajad: M. Szpunar ja M. Jarosz,

- Portugali valitsus, esindajad: L. Fernandes ja P.M. Pinto,

- Slovakkia valitsus, esindaja: B. Ricziová,

- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: D. Maidani ja A. Steiblyté ning J. Ene-
ren,

olles 16. detsembri 2010. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb küsimust, kuidas tõlgendada ELTL artikleid 18 ja 21 ning nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust (EÜT L 180, lk 22; ELT eriväljaanne 20/01, lk 23) artikli 2 lõike 2 punkti b.

- 2 Eelotsusetaotlus esitati kohtuvaidluses ühelt poolt Leedu kodaniku Malgožata Runevič-Vardyni ja tema abikaasa, Poola kodaniku Łukasz Paweł Wardyni ning teiselt poolt Vilniaus miesto savivaldybės administracija (Vilniuse linnavalitsus), Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija (Leedu Vabariigi justiitsministeerium), Valstybinė lietuvių kalbos komisija (riiklik leedu keele komisjon) ja Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Teisės departamento Civilinės metrikacijos skyrius'e (Vilniuse linnavalitsuse õigusosakonna perekonnaseisuregistrite talitus, edaspidi „Vilniuse perekonnaseisuregistrite talitus“) vahel, seoses viimase keeldumisega muuta põhikohtuasja kaebajate perekonna- ja eesnimised, nii nagu need on kantud neile isikutele väljastatud perekonnaseisuaktidesse.

Õiguslik raamistik

Liidu õigusnormid

- 3 Direktiivi 2000/43 põhjendused 12 ja 16 sätestavad:

„(12) Demokraatliku ja tolerantse ühiskonna arengu tagamiseks, mis lubaks ühiskonnaelus osaleda kõikidel isikutel sõltumata nende rassilisest või etnilisest päritolust, peaks rassilisel ja etnilisel päritolul põhineva diskrimineerimise suhtes võetavad erimeetmed ulatuma kaugemale, kui töö saamine ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine ning jõudma niisugustesse valdkondadesse nagu

haridus ja sotsiaalne kaitse, sealhulgas sotsiaalkindlustus ja tervishoid, sotsiaalsed soodustused ning kaupade ja teenuste kättesaadavus.

[...]

(16) On tähtis kaitsta kõiki füüsilisi isikuid rassilisel ja etnilisel päritolul põhineva diskrimineerimise eest. [...]"

4 Direktiivi 2000/43 artikli 1 kohaselt on selle direktiivi eesmärk „kehtestada raamistik rassilise või etnilise päritolu alusel diskrimineerimise vastu võitlemiseks, et tagada võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamine liikmesriikides”.

5 Selle direktiivi artikli 2 lõige 1 ning lõike 2 punkt b sätestavad:

„1. Käesoleva direktiivi kohaldamisel tähendab võrdse kohtlemise põhimõtte, et ei esine otsesest ega kaudset diskrimineerimist rassilise või etnilise päritolu alusel.

2. Lõike 1 kohaldamisel:

[...]

b) kaudseks diskrimineerimiseks peetakse seda, kui ilmselt neutraalne säte, kriteerium või tava seab isikud rassilise või etnilise päritolu alusel teistega võrreldes ebasoodsamasse olukorda, välja arvatud juhul, kui kõnealune säte, kriteerium või tava on objektiivselt põhjendatud seadusliku eesmärgiga ja selle eesmärgi saavutamise vahendid on asjakohased ja vajalikud.”

6 Direktiivi artikli 3 lõikes 1 on direktiivi kohaldamisala määratletud järgmiselt:

„Ühendusele antud volituste piires kohaldatakse käesolevat direktiivi kõikide isikute suhtes nii avalikus kui ka erasektoris, sealhulgas avalik-õiguslike isikute suhtes, kui kõne all on: [...]:

- a) töö saamise, füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemise ja kutsealale pääsemise tingimused, sealhulgas valikukriteeriumid ja töölevõtu tingimused mis tahes tegevusvaldkonnas ja kõigil ametiastmetel, kaasa arvatud ametialane edutamine;
- b) igasuguse ja igatasemelise kutseenõustamise, kutseõppe, täiendkutseõppe ja ümberõppe saamine, kaasa arvatud praktiliste töökogemuste saamine;
- c) töö saamise ja töö tingimused, kaasa arvatud töölt vabastamine ja töötasu;
- d) kuulumine töötajate või tööandjate organisatsioonidesse või mis tahes organisatsioonidesse, mille liikmed tegelevad teatava kutsetöoga, sealhulgas nende organisatsioonide antavad soodustused;
- e) sotsiaalkaitse, sealhulgas sotsiaalkindlustus ja tervishoid;

f) sotsiaaltoetused;

g) haridus;

h) avalikkusele pakutavate kaupade ja teenuste kättesaadavus, sealhulgas eluase.”

Siseriiklik õigus

Põhiseadus

- 7 Leedu põhiseaduse artiklis 14 on sätestatud, et Leedu riigikeel on leedu keel.

Tsiviilseadustik

- 8 Leedu tsiviilseadustiku (edaspidi „tsiviilseadustik”) artikli 2.20 lõikes 1 on sätestatud, et „igaühel on õigus nimele. See õigus nimele hõlmab õigust perekonnanimele, ühele või mitmele eesnimele ning pseudonüümile”.

- 9 Tsiviilseadustiku artiklis 3.31 on sätestatud:

„Kummalgi abikaasal on õigus säilitada perekonnanimi, mida ta kandis kuni abielumiseni, valida ühiseks perekonnanimeks oma abikaasa perekonnanimi või hakata kasutama topeltnime, mis on moodustatud oma perekonnanimele abikaasa perekonnanime liitmisega.”

- 10 Tsiviilseadustiku artiklis 3.281 on ette nähtud, et perekonnaseisuaktide registreerimine, uuendamine, muutmine, täiendamine või parandamine toimub kooskõlas perekonnaseisuregistreid reguleerivate eeskirjadega, mille on kinnitanud justiitsminister.
- 11 Tsiviilseadustiku artiklis 3.282 on sätestatud, et „perekonnaseisuaktidesse tuleb kanded teha leedu keeles. Eesnimi, perekonnanimi ja kohanimed kirjutatakse kooskõlas leedu keele normidega.”

Perekonnaseisuregistreid reguleerivad eeskirjad

- 12 Justiitsministri 22. juuli 2008. aasta dekreeidi nr IR-294, millega kinnitatakse perekonnaseisuregistreid reguleerivad eeskirjad (*Žin.*, 2008, nr 88-3541) punktis 11 on sätestatud, et perekonnaseisuaktide kanded tuleb teha leedu keeles.

ID-kaarte ja passe käsitlevad normid

- ¹³ 6. novembri 2001. aasta seadus nr IX-577, ID-kaartide kohta (*Žin.*, 2001, nr 97-3417), muudetud kujul (*Žin.*, 2008, nr 76-3007) ja 8. novembri 2001. aasta seadus nr IX-590 passide kohta (*Žin.*, 2001, nr 99-3524), muudetud kujul (*Žin.*, 2008, nr 87-3466), sätestavad, et ID-kaardile ja passi kantud andmed peavad olema kirjutatud leedu tähtedega.
- ¹⁴ Leedu Ülemnõukogu 31. jaanuari 1991. aasta dekreeidi nr I-1031, perekonna- ja eesnimede kandmise kohta Leedu Vabariigi kodaniku passi (*Žin.*, 1991, nr 5-132) sätestab punktides 1–3 järgmist:

„1. Perekonna- ja eesnimed kantakse Leedu Vabariigi kodaniku passi leedu tähtedega vastavalt leedukeelsele kandle huvitatud isiku passis või muus isikut tõendavas dokumendis, mille alusel talle pass väljastatakse.

2. Mitte Leedu päritolu olevate isikute perekonna- ja eesnimed kantakse Leedu Vabariigi kodaniku passi leedu tähtedega. Huvitatud isiku kirjaliku taotluse alusel ja vastavalt ettenähtud korrale transkribeeritakse tema ees- ja perekonnanimi:

a) kas foneetiliselt ja grammatikareegleid kohaldamata (st ilma leedu muutelõputa);

b) või foneetiliselt ja kohaldades grammatikareegleid (st lisades leedu muutelõpud).

3. Muu riigi kodakondsuses olnud isiku ees- ja perekonnanime kande võib teha vastavalt kirjele selle riigi poolt isikule väljastatud passis või muus vastavat kirjet sisaldavas dokumendis.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 15 Põhikohtuasja kaebaja M. Runevič-Vardyn, kes on sündinud 20. märtsil 1977 Vilniuses, on Leedu kodanik. Euroopa Kohtule esitatud teabe kohaselt kuulub ta Leedu Vabariigi Poola vähemusrühvuse hulka, ent tal ei ole Poola kodakondsust.
- 16 Ta avaldab, et tema vanemad panid talle poolapärase eesnime „Małgorzata” ja isa poolt perekonnanime „Runiewicz”.
- 17 Eelotsusetaotluse kohaselt oli põhikohtuasja kaebajale 14. juunil 1977 välja antud sünnitunnistusel esitatud tema ees- ja perekonnanimi leedupäraselt, nimelt kujul „Małgożata Runevič”. Sama ees- ja perekonnanimi on kantud uuele sünnitunnistusele, mille väljastas põhikohtuasja kaebajale 9. septembril 2003 Vilniuse perekonnanaiseregistrite talitus, ning Leedu passi, mille väljastasid talle pädeavad ametivõimud 7. augustil 2002.

- 18 Põhikohtuasja kaebaja märkuste järgi oli 14. juuni 1977. aasta sünnitunnistus koostatud kirillitsas, samas kui 9. septembri 2003. aasta omas oli kasutatud ladina tähestikku, kusjuures põhikohtuasja kaebaja ees- ja perekonnanimi olid sinna kantud kujul „Malgožata Runevič”.
- 19 Põhikohtuasja kaebaja toob samuti välja, et Varssavi linna perekonnaseisuamet väljastas talle 31. juulil 2006 Poola sünnitunnistuse. Poola sünnitunnistusele on tema ees- ja perekonnanimi kantud Poola õigekirjareeglite kohaselt ehk kujul „Małgorzata Runiewicz”. Põhikohtuasja kaebajad märgivad, et Poola pädevad asutused väljastasid ka abielutunnistuse, kuhu nende perekonna- ja eesnimed on kantud vastavalt Poola õigekirjareeglitele.
- 20 Olles elanud ja töötanud Poolas teatava aja, abiellus põhikohtuasja kaebaja 7. juulil 2007 Łukasz Paweł Wardyniga. Vilniuse perekonnaseisuregistrite talituse väljastatud abielutunnistusel on nimi „Łukasz Paweł Wardyn” transkribeeritud kujul „Lukasz Pawel Wardyn” – kasutatud on ladina tähestikku ilma diakriitiliste märkideta –, samas kui abikaasa nimi esineb kujul „Malgožata Runevič-Vardyn”, mis tähendab, et sh abikaasa perekonnanime liitmisel isiku enda nimega on kasutatud üksnes Leedu tähti, mille hulgas ei ole W-tähte.
- 21 Euroopa Kohtule esitatud toimikust nähtub, et põhikohtuasja kaebajad elavad hetkel koos pojaga Belgias.
- 22 Põhikohtuasja kaebaja esitas 16. augustil 2007 Vilniuse perekonnaseisuregistrite talitusele taotluse, millega ta palus esiteks tema sünnitunnistusele kantud ees- ja perekonnanime „Malgožata Runevič” muuta ümber nimekujuks „Małgorzata Runiewicz”

ning teiseks tema abielutunnistusele kantud ees- ja perekonnanime „Malgožata Runevič-Vardyn” muuta ümber nimekujuks „Małgorzata Runiewicz-Wardyn”.

- 23 Vilniuse perekonnaseisuregistrite talitus teavitas põhikohtuasja kaebajat 19. septembril 2007 sellest, et vastavalt kohaldatavale siseriiklikule õigusele ei ole võimalik kõnealuste perekonnaseisuaktide kandeid muuta.
- 24 Põhikohtuasja kaebajad esitasid eelotsusetaotluse esitanud kohtule edasikaebuse.
- 25 Eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma otsuses erinevatele argumentidele, mille põhikohtuasja kaebajad oma kaebuse põhjendamiseks esitasid. Kaebaja nendib, et tema arvates kujutab Leedu ametiasutuste keeldumine transkribeerida nende eesnimesid abielutunnistusel Poola õigekirjareegleid järgival kujul, endast niisuguse liidu kodaniku diskrimineerimist, kes on otsustanud sõlmida abielu muus kui oma päritoluriigis. Kui abielu oleks sõlmitud Poolas, oleks tema eesnimed kantud abielutunnistusele samas kirjaviisis nagu tema sünnitunnistusel. Arvestades, et W-tähte Leedu tähestikus ametlikult ei ole, tekib põhikohtuasja kaebajal küsimus, miks jäid Leedu ametiasutused tema perekonnanime puhul kindlaks selle algele kirjaviisile, ent muutsid eesnimede oma.
- 26 Eelotsusetaotluse esitanud kohus tõdeb ka, et Vilniuse perekonnaseisuregistrite talitus ja muud huvitatud osapooled olid vastu põhikohtuasja kaebajate nõudele, et nad muudaksid perekonnaseisuaktide kandeid.

27 Eelotsusetaotlusest ilmneb, et konstitutsioonikohus langetas 21. oktoobril 1999 otsuse selle kohta, kas Leedu Ülemnõukogu 31. jaanuari 1991. aasta dekreet perekonna- ja eesnimede kandmise kohta Leedu Vabariigi kodaniku passi on põhiseadusega kooskõlas. See kohus otsustas, et isiku ees- ja perekonnanimi tuleb passi kanda vastavalt riigikeele õigekirjareeglitele, et mitte ohustada selle keele põhiseaduslikku seisundit.

28 Kuna Vilniaus miesto 1 apylinkės teismas leidis, et tal ei ole võimalik tema lahendada olevas vaidluses tõusetunud küsimustele selget vastust anda, eelkõige mis puudutab ELTL artikleid 18 ja 21 ning direktiivi 2000/43 artikli 2 lõike 2 punkti b, siis otsustas see kohus menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [...] direktiivi 2000/43[...] sätteid arvesse võttes tuleb selle direktiivi artikli 2 lõike 2 punkti b tõlgendada nii, et see keelab liikmesriikidel kaudselt diskrimineerida isikuid etnilise päritolu alusel, kui siseriiklikes õigusnormides on ette nähtud, et perekonnaseisuaktidesse tuleb isikute ees- ja perekonnanimed kirjutada ainult riigikeele tähtedega?

2. Kas [...] direktiivi 2000/43 [...] sätteid arvesse võttes tuleb selle direktiivi artikli 2 lõike 2 punkti b tõlgendada nii, et see keelab liikmesriikidel kaudselt diskrimineerida isikuid etnilise päritolu alusel, kui siseriiklikes õigusnormides on ette nähtud, et muu päritolu või kodakondsusega isikute ees- ja perekonnanimed tuleb perekonnaseisuaktides kirjutada ladina tähtedega ja ilma ladina tähtedele lisatud diakriitiliste märkide, ligatuuride või muude kohandusteta, mida kasutatakse muudes keeltes?

3. Kas võttes arvesse [ELTL] artikli [21] lõiget 1, milles on ette nähtud, et igal Euroopa Liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, ning [ELTL] artikli [18] esimest lõiku, mis keelab diskrimineerimise kodakondsuse alusel, tuleb neid sätteid tõlgendada nii, et liikmesriikidel on keelatud näha oma õigusnormidega ette, et perekonnaseisuaktides tohib ees- ja perekonnanimesid kirjutada ainult riigikeele tähtedega?

4. Kas võttes arvesse [ELTL] artikli [21] lõiget 1, milles on ette nähtud, et igal Euroopa Liidu kodanikul on õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil, ning [ELTL] artikli [18] esimest lõiku, mis keelab diskrimineerimise kodakondsuse alusel, tuleb neid sätteid tõlgendada nii, et liikmesriikidel on keelatud näha oma õigusnormidega ette, et muust rahvusest või kodakondsusega isikute ees- ja perekonnanimesid tuleb perekonnaseisuaktides kirjutada ladina tähtedega ja ilma ladina tähtedele lisatud diakriitiliste märkideta, ligatuurideta või muude kohandusteta, mida kasutatakse teatud keeltes?”

Teise ja neljanda eelotsuse küsimuse vastuvõetavus

- ²⁹ Sissejuhatavalt olgu märgitud, et Leedu valitsus tegi Euroopa Kohtule ettepaneku lükata teine ja neljas eelotsuse küsimus vastuvõetamatusesse tõttu tagasi. Selle valitsuse hinnangul tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul lahendada kaebus põhikohtuasja kaebaja kahe nõude osas, mis käsitlevad sünni- ja abielutunnistust, mitte üks abielutunnistust puudutav kaebus. Neil asjaoludel ei ole põhikohtuasja kaebaja eesnimede transkriptsiooni puudutavad küsimused seotud eelotsusetaotluse esitanud kohtu lahendada oleva konkreetse probleemiga. Euroopa Kohus peaks seega keelduma nende

küsimuste üle otsustamisest, sest palutud liidu õiguse tõlgendusel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega.

- 30 Selles osas olgu meenutatud, et ELTL artiklis 267 ette nähtud Euroopa Kohtu ja siseriiklike kohtute koostöö raames on üksnes asja menetlev ja selle lahendamise eest vastutaval siseriiklikul kohtul kohtuasja eripära arvesse võttes õigus hinnata eelotsuse vajalikkust asjas otsuse langetamiseks ning Euroopa Kohtule esitatavate küsimuste asjakohasust. Järelikult, kui esitatud küsimused puudutavad liidu õiguse tõlgendamist, on Euroopa Kohus reeglina kohustatud eelotsuse tegema (vt eelkõige 15. detsembri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-415/93: *Bosman*, EKL 1995, lk I-4921, punkt 59, ja 12. oktoobri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-45/09: *Rosenblatt*, EKL 2010, lk I-9391, punkt 32).
- 31 Lisaks kehtestab ELTL artikkel 267 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika järgi menetluse, mille käigus ei käsitleta kohtuvaidlust ennast, mis on oma laadilt siseriiklikus kohtus toimivas menetluses tõstatatav kõrvalküsimus ja mille käigus põhikohtuasja pooltel tuleb end väljendada viimati nimetatud kohtu paika pandud õiguslikus raamistikus. Niisuguses kontekstis märkis Euroopa Kohus, et Euroopa Kohtu põhikirja artikli 23 lõikes 1 kasutatud väljendiga „pooled” on silmas peetud isikuid, kellel on see staatus siseriiklikus kohtus pooleli olevas kohtuvaidluses (vt eelkõige 1. märtsi 1973. aasta otsus kohtuasjas 62/72: *Bollmann*, EKL 1973, lk 269, punkt 4, ning 12. septembri 2007. aasta määrus kohtuasjas C-73/07: *Satakunnan Markkinapörssi ja Satamedia*, EKL 2007, lk I-7075, punkt 11).
- 32 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu esitatud teabest ilmneb, et talle esitasid kaebuse kaks põhikohtuasja kaebajat, mitte üks neist üksi, ning et need kaebajad pakkusid kohtule välja võimaluse esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimused. Need küsimused puudutavad nii põhikohtuasja kaebaja perekonna- ja eesnime muutmistest keeldumist kui ka põhikohtuasja kaebaja eesnimede transkriptsiooni muutmist, nii nagu need on kantud Leedu pädevate asutuste poolt talle väljastatud perekonnaseisuaktidesse. Eelotsuse küsimused, mille kõnealune kohus esitas talle ELTL artikliga 267

antud ainupädevuse teostamisel ning eelotsusetaotluse põhistus käsitlevad kahe põhikohtuasja kaebaja olukorda.

- 33 Arvestades muidugi Euroopa Kohtule ELTL artikliga 267 pandud ülesannet, on viimane leidnud, et ta ei saa otsustada siseriikliku kohtu esitatud küsimuse üle, kui on ilmne, et siseriikliku kohtu palutud liidu õigusnormi tõlgendamisel või kehtivuse hindamisel puudub igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega (vt eelkõige 26. oktoobri 1995. aasta otsus kohtuasjas C-143/94: Furlanis, EKL 1995, lk I-3633, punkt 12).
- 34 Võttes arvesse eelotsusetaotluses sisalduvat teavet, eriti osas, mis on ära toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, ning seda, kuidas eelotsusetaotluse esitanud kohus määratles tema lahendada oleva kohtuvaidluse eseme ja ulatuse, ei ole ilmne, et tema palutud liidu õigusnormide tõlgendusel puuduks igasugune seos põhikohtuasja faktiliste asjaolude või esemega.
- 35 Teist ja neljandat eelotsuse küsimust tuleb järelikult pidada vastuvõetavaks.

Eelotsuse küsimused

Esimene ja teine küsimus

- 36 Esimese ja teise küsimusega, mida tuleb käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas direktiivi 2000/43 artikli 2 lõike 2 punktiga b on

vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad – kohaldades liikmesriigi õigusnorme, mis näevad ette, et isiku perekonna- ja eesnime võib perekonnaseisuaktidesse kanda vaid kujul, mis järgib riigikeele õigekirjareegleid – muutmast isiku perekonna- ja eesnime transkriptsiooni, nii et need nimed peavad olema transkribeeritud, kasutades üksnes riigikeele tähti, ilma ladina tähtede lisatud diakriitiliste märkide, ligatuuride või muude kohandusteta, mida kasutatakse muudes keeltes.

37 Leedu, Tšehhi, Eesti, Poola ja Slovaki valitsus ning Euroopa Komisjon väidavad, et perekonnaseisuaktide koostamist käsitlevad siseriiklikud normid ei kuulu direktiivi 2000/43 kohaldamisalasse, nii nagu seda kirjeldab direktiivi artikli 3 lõige 1. Põhikohtuasja kaebaja ei ole kuidagi tõendanud, et ta oleks rassilise või etnilise kuuluvuse tõttu pidanud kannatama direktiivi 2000/43 esemelisse kohaldamisalasse kuuluva konkreetse ebamugavuse tõttu.

38 Põhikohtuasja kaebajad toonitavad seevastu, et direktiivi 2000/43 kohaldamisala on väga lai ja hõlmab suurt osa ühiskonnaelu aspektidest. Nii on tarvis esitada isikut tõendav dokument ja mitu dokumenti, tunnistust ja diplomit, et saada kasutada teatavaid selles direktiivis ette nähtud õigusi ja omada võimalust kasutada kaupu ja teenuseid ning pakkuda avalikkusele kaupu ja teenuseid, millele laieneb direktiivi artikli 3 lõige 1.

39 Sissejuhatavalt olgu meenutatud, et vastavalt direktiivi 2000/43 artiklile 1 on selle direktiivi eesmärk kehtestada raamistik rassilise või etnilise päritolu alusel diskrimineerimise vastu võitlemiseks, et tagada võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamine liikmesriikides.

- 40 Direktiivi põhjenduse 16 järgi on tähtis kaitsta kõiki füüsilisi isikuid rassilisel ja etnilisel päritolul põhineva diskrimineerimise eest.
- 41 Mis puudutab direktiivi 2000/43 esemelist kohaldamisala, siis ilmneb direktiivi põhjendusest 12, et demokraatliku ja tolerantse ühiskonna arengu tagamiseks, mis lubaks ühiskonnaelus osaleda kõikidel isikutel sõltumata nende rassilisest või etnilisest päritolust, peaks rassilisel ja etnilisel päritolul põhineva diskrimineerimise suhtes võetavad erimeetmed ulatuma kaugemale, kui töö saamine ja füüsilisest isikust ettevõtjana tegutsemine ning jõudma niisugustesse valdkondadesse, mis on loetletud selle direktiivi artikli 3 lõikes 1.
- 42 Viimati nimetatud säte näeb ette, et ühendusele (millest on vahepeal saanud Euroopa Liit) antud volituste piirides on see direktiiv kohaldatav kõigi isikute suhtes nii avalikus kui ka erasektoris, sh avalik-õiguslikud isikud, valdkondades, mis on ammen-davalt loetletud selles sättes ja uuesti välja toodud käesoleva kohtuotsuse punktis 6.
- 43 Neil asjaoludel olgu öeldud, et arvestades direktiivi 2000/43 eesmärki ja sellega kaits-tavate õiguste laadi ning asjaolu, et see direktiiv ei ole muud kui võrdsuse põhimõtte – mis on üks liidu õiguse üldpõhimõtetest ja sätestatud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 21 – väljendus kõnealuses valdkonnas, siis ei saa selle direktiivi kohal-damisala määratleda kitsalt.
- 44 Sellest ei järeldu siiski, et siseriiklikke õigusnorme, mis käsitlevad perekonna- ja ees-nimede transkribeerimist perekonnaseisuaktides, tuleks pidada direktiivi 2000/43 kohaldamisalasse kuuluvaks.

- 45 Ehkki vastab tõele, et direktiivi 2000/43 artikli 3 lõike 1 punkt h viitab üldiselt kaupade ja teenuste kättesaadavusele ja nende pakkumisele avalikkusele, ei saa siiski leida, nagu tõdes kohtujurist oma ettepaneku punktis 58, et niisugused siseriiklikud õigusnormid kuuluksid mõiste „teenus” alla selle direktiivi tähenduses.
- 46 Lisaks olgu meenutatud, et liidu nõukogu poolt kooskõlas EÜ artikliga 13 ühehäälselt vastu võetud direktiivi 2000/43 ettevalmistustöödes on osutatud, et Euroopa Liidu Nõukogu ei soovinud arvestada Euroopa Parlamendi muudatusettepanekut, mille järgi „nende ülesannete täitmine mõne organisatsiooni või ametiasutuse poolt, sh korrakaitse, sisserände kontroll ja õigus- ja karistuste süsteem” lisataks direktiivi artikli 3 lõikes 1 loetletud tegevuste nimekirja ja kuuluks seega direktiivi kohaldamisalasse.
- 47 Sellest järeldub, et kui direktiivi 2000/43 kohaldamisala, nii nagu see on määratletud selle direktiivi artikli 3 lõikes 1, ei tule tõlgendada kitsendavalt, nagu on märgitud ka käesoleva kohtuotsuse punktis 43, ei laiene see niisugustele perekonna- ja eesnimede transkribeerimist perekonnaseisuaktides puudutavatele siseriiklikele õigusnormidele, nagu on kõne all põhikohtuasjas.
- 48 Neil tingimustel on alust tõdeda, et siseriiklikud õigusnormid, mis näevad ette, et isiku perekonna- ja eesnimesid võib selle riigi perekonnaseisuaktides transkribeerida vaid kujul, mis järgib riigikeele õigekirjareegleid, reguleerivad olukorda, mis ei kuulu direktiivi 2000/43 kohaldamisalasse.

Kolmas ja neljas küsimus

49 Nende küsimustega, mida tuleb analüüsida koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt teada, kas ELTL artiklitega 18 ja 21 on vastuolus see, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisuguste siseriiklike õigusnormide alusel, mis näevad ette, et isiku perekonna- ja eesnimesid võib selle riigi perekonnaseisuaktides transkribeerida vaid kujul, mis järgib riigikeele õigekirjareegleid, muutmast isiku perekonna- ja eesnime transkriptsiooni nii, et seda võidakse transkribeerida, kasutades üksnes riigikeele tähti ilma ladina tähtedele lisatud diakriitiliste märkideta, ligatuurideta või muude kohandusteta, mida kasutatakse muudes keeltes.

50 Nende küsimustega on silmas peetud põhikohtuasja kolme eri aspekti:

- põhikohtuasja kaebaja taotlust, et tema neiupõlvenimi ja eesnimi transkribeeritaks tema sünni- ja abielutunnistuses kujul, mis järgib Poola keele õigekirjareegleid ja hõlmab viimases keeles tarvitusel olevate diakriitiliste märkide kasutamist;
- põhikohtuasja kaebajate taotlusi, et ühe põhikohtuasja kaebaja perekonnanimi, mis on liidetud teise põhikohtuasja kaebaja neiupõlvenimele ja kantud abielutunnistusele, transkribeeritaks Poola keele õigekirjareegleid järgival kujul; ja
- põhikohtuasja kaebaja taotlus, et tema eesnimed transkribeeritaks abielutunnistusele Poola keele õigekirjareegleid järgival kujul.

Sissejuhatavad märkused kohaldatava liidu õiguse kohta

- 51 Sissejuhatavalt tuleb välja selgitada, kas vastupidi sellele, mida väidavad eeskätt Leedu ja Tšehhi valitsus, kuulub põhikohtuasja kaebaja olukord seoses Leedu pädevate ametiasutuste väljastatud perekonnaseisudokumentidega (mis on põhikohtuasja ese), liidu õiguse ja eelkõige liidu kodakondsust käsitlevate asutamislepingu sätete kohaldamisalasse.
- 52 Mis puudutab sünnitunnistust, siis toonitab Leedu valitsus eelkõige, et tegemist on perekonnaseisuaktiga, mis väljastati esmakordselt 14. juunil 1977 ehk enne Leedu Vabariigi liiduga ühinemist. Veelgi enam, tegemist on Leedu kodanikule selle liikmesriigi pädevate asutuste poolt väljastatud aktiga. Põhikohtuasja kaebaja olukord seoses tema sünnitunnistusega on seega puht siseriiklik. Järelikult ei kuulu põhikohtuasja kaebaja esitatud taotlus seda tunnistust muuta ei *ratione temporis* ega ka *ratione materiae* liidu õiguse ja eelkõige liidu kodakondsust käsitlevate asutamislepingu sätete kohaldamisalasse.
- 53 Mis puudutab viimati nimetatud sätete *ratione temporis* kohaldamist käesolevas asjas, siis tuleb märkida, et põhikohtuasi ei puuduta niisuguste liidu õigusest tulenevate õiguste tunnustamist, mis väidetavalt saadi enne Leedu Vabariigi liiduga ühinemist ja enne liidu kodakondsust käsitlevate sätete jõustumist asjaomase isiku suhtes. Kõnesolev kohtuasi on seotud väidetava praeguse diskrimineeriva kohtlemisega või praegu liidu kodaniku suhtes kehtiva piiranguga (vt selle kohta 11. juuli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-224/98: D’Hoop, EKL 2002, lk I-6191, punkt 24).
- 54 Põhikohtuasja kaebaja ei taotlegi nimelt, et tema sünnitunnistus muudetak스 ära tagasiulatavalt, vaid, et lihtsustamaks tema vaba liikumist liidu kodanikuna – põhikohtuasja kaebaja asus Poola kodanikuga abiellumise järel elama Belgiasse, kus ta sündis

poja, kellel on Leedu ja Poola topeltkodakondsus – väljastaksid Leedu pädevad asutused talle sünnitunnistuse, millel oleksid tema neiupõlve- ja eesnimi transkribeeritud Poola keele õigekirjareegleid järgival kujul.

- 55 Euroopa Kohus on juba otsustanud, et liidu kodakondsust käsitlevad sätted on kohaldatavad alates nende jõustumisest. Seega tuleb arvestada, et neid peab kohaldama varem tekkinud olukordade praegustele tagajärgedele (eespool viidatud kohtuotsus D’Hoop, punkt 25).
- 56 Sellest järeldub, et põhikohtuasja kaebaja väidetud diskrimineerimist või piirangut, mis puudutab tema sünnitunnistusele kantud neiupõlve- ja eesnime transkriptsiooni muutmist, võib põhimõtteliselt hinnata lähtuvalt ELTL artiklite 18 ja 21 sätetest.
- 57 Küsimust liidu kodakondsust käsitlevate sätete *ratione temporis* kohaldamisest ei teki, mis puudutab põhikohtuasja kaebajatele 7. juulil 2007 väljastatud abielutunnistuse muutmise taotlust.
- 58 Mis puudutab küsimust, kas põhikohtuasja kaebaja sünni- ja abielutunnistuse muutmise taotluse puhul on tegemist liidu õiguse kohaldamisalasse mittek kuuluva puht siseriikliku olukorraga, sest kõne all on talle tema päritoluriigi pädevate asutuste poolt väljastatud perekonnaseisuaktidega, siis olgu öeldud, et nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 54, soovib põhikohtuasja kaebaja, kes on kasutanud talle ELTL artiklist 21 vahetult tulenevat vaba liikumise ja elamise õigust, et kõnealuseid tunnistusi muudetakse selle õiguse kasutamise lihtsustamiseks. Ta tugineb oma nõudes eelkõige ELTL artiklile 21, tuues välja ebamugavused, mida põhjustab nende sätetega antud

õiguste teostamine, olles sunnitud kasutama perekonnaseisudokumente, millesse tema perekonna- ja eesnimi ei ole kantud Poola keelele vastaval kujul ja mis seetõttu ei kajasta seda, mis laadi suhe on tal teise põhikohtuasja kaebajaga ja isegi tema oma pojaga.

- 59 Sellega seoses olgu meenutatud, et ELTL artikkel 20 annab igale isikule, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, liidu kodaniku staatuse (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus D’Hoop, punkt 27, ja 8. märtsi 2011. aasta otsus kohtuasjas C-34/09: Ruiz Zambrano, EKL 2011, lk I-1177, punkt 40). Põhikohtuasja kaebaja, kellel on ühe liidu liikmesriigi kodakondsus, on ka liidu kodanik.
- 60 Tunnistades esimese õiguses liidu kodaniku staatusele omistatavat tähtsust, on Euroopa Kohus korduvalt märkinud, et liikmesriikide kodanike põhistaatus on olla liidu kodanik (vt 17. septembri 2002. aasta otsus kohtuasjas C-413/99: Baumbast ja R, EKL 2002, lk I-7091, punkt 82; 2. märtsi 2010. aasta otsus kohtuasjas C-135/08: Rottmann, EKL 2010, lk I-1449, punktid 43 ja 56, ning eespool viidatud kohtuotsus Ruiz Zambrano, punkt 41).
- 61 Mainitud staatus teeb võimalikuks selle, et samas olukorras olevaid liikmesriigi kodanikke koheldakse EÜ asutamislepingu *ratione materiae* kohaldamisalasse kuuluvates olukordades seaduse ees võrdselt, sõltumata nende kodakondsusest ja ilma et see piiraks selles osas sõnaselgelt ette nähtud erandite kohaldamist (vt eelkõige Euroopa Kohtu 20. septembri 2001. aasta otsus kohtuasjas C-184/99: Grzelczyk, EKL 2001, lk I-6193, punkt 31).
- 62 Ühenduse õiguse *ratione materiae* kohaldamisalasse kuuluvad ka olukorrad, mis on seotud asutamislepinguga tagatud põhivabaduste kasutamisega ning eelkõige need, mis puudutavad ELTL artiklis 21 antud vabadust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Grzelczyk, punkt 33, ja D’Hoop, punkt 29).

- 63 Kuigi kehtiva ühenduse õiguse kohaselt kuuluvad normid, mis reguleerivad isiku ees- ja perekonnanime transkribeerimist perekonnaseisuaktides, liikmesriikide pädevusse, peavad liikmesriigid seda pädevust teostades siiski järgima ühenduse õigust ja eriti asutamislepingu sätteid, mis käsitlevad liidu iga kodaniku vabadust liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil (vt selle kohta 2. oktoobri 2003. aasta otsus kohtuasjas C-148/02: Garcia Avello, EKL 2003, lk I-11613, punktid 25 ja 26; 14. oktoobri 2008. aasta otsus kohtuasjas C-353/06: Grunkin ja Paul, EKL 2008, lk I-7639, punkt 16, ja 22. detsembri 2010. aasta otsus kohtuasjas C-208/09: Sayn-Wittgenstein, EKL 2010, lk I-13693, punktid 38 ja 39).
- 64 Põhikohtuasjas on selge, et põhikohtuasja kaebajad on liidu kodanikena mõlemad kasutanud vabadust liikuda ja elada muu kui oma päritoluliikmesriigi territooriumil.
- 65 Kuna ELTL artikkel 21 ei näe ette üksnes õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil, vaid – nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktides 61 ja 62 ning nagu komisjon oma märkustes osutas – ka igasuguse kodakondsusel põhineva diskrimineerimise keeldu, tuleb liikmesriigi ametiasutuste keeldumist muuta perekonnaseisuaakte niisugustel tingimustel nagu põhikohtuasjas käsitleda seda sätet arvestades.

Vaba liikumise piirangu olemasolu

- 66 Kõigepealt olgu meenutatud, et isiku nimi on osa tema identiteedist ja eraelust, mille kaitse on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 7 ning 4. novembril 1950 Roomas allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni

artiklis 8. Kuigi konventsiooni artiklis 8 ei ole seda sõnaselgelt mainitud, on isiku ees- ja perekonnanimi seotud tema era- ja perekonnaeluga, kuna see on vahend isiku eristamiseks ja tema perekondliku kuuluvuse määramiseks (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsus Sayn-Wittgenstein, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

- 67 Kuna liidu kodanikku tuleb kõigis liikmesriikides kohelda seaduse ees sama moodi nagu vastavate liikmesriikide samas olukorras olevaid kodanikke, oleks õigusega vabalt liikuda vastuolus, kui seda kodanikku koheldaks selles liikmesriigis, mille kodanik ta on, ebasoodsamalt kui juhul, kui ta ei oleks kasutanud EÜ asutamislepinguga antud liikumisvabadusega seotud võimalusi (eespool viidatud kohtuotsus D’Hoop, punkt 30).
- 68 Nimelt on Euroopa Kohus juba otsustanud, et siseriiklik õigusnorm, mis seab teatavad kodanikud ebasoodsamasse olukorda pelgalt seetõttu, et nad on kasutanud oma vabadust liikuda ja elada teises liikmesriigis, piirab igale liidu kodanikule ELTL artikli 21 lõike 1 alusel tagatud vabadusi (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Grunkin ja Paul, punkt 21, ning Sayn-Wittgenstein, punkt 53).
- 69 Mis puudutab esiteks põhikohtuasja kaebaja taotlust muuta tema ees- ja neiupõlvnime talle Vilniuse perekonnaseisuregistrite talituse poolt väljastatud sünni- ja abielutunnistusel, siis tuleb märkida, et kui liidu kodanik asub muusse liikmesriiki ning abiellub seejärel selle teise riigi kodanikuga, siis ei kujuta asjaolu, et selle isiku abielu-eelset perekonnanime ja eesnime saab muuta ja transkribeerida päritoluliikmesriigi perekonnaseisuaktidesse üksnes selle liikmesriigi keele tähtedega, endast ebasoodsamat kohtlemist, kui see, mis langes isikule osaks enne asutamislepinguga isikute vaba liikumise valdkonnas antud võimaluste kasutamist.

- 70 Niisuguse õiguse puudumine ei pärsi seega liidu kodaniku soovi kasutada ELTL artikliga 21 tagatud vaba liikumise õigusi ega kujuta selles mõttes endast piirangut. Kõigis dokumentides, mille Leedu pädevad asutused põhikohtuasja kaebajale väljastasid ja mis on põhikohtuasja ese, on ees- ja neiupõlvenimi transkribeeritud ühtemoodi, mis tähendab, et nimetatud õiguste kasutamist ei ole piiratud.
- 71 Sellest järeldub, et ELTL artikliga 21 ei vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisuguste siseriiklike normide alusel, mis näevad ette, et isiku perekonnaja eesnimesid võib selle riigi perekonnaseisuaktides transkribeerida ainult riigikeele õigekirjareegleid järgival kujul, muutmast oma kodaniku abieluueletset perekonnanime ja eesnime, kui need registreeriti – kooskõlas viidatud normidega – isiku sündimisel.
- 72 Mis puudutab teiseks põhikohtuasja kaebajate taotlusi liita abielutunnistusel abikaasaperekonnanimi põhikohtuasja kaebaja neiupõlvenimega, siis olgu meenutatud, et niisugune liitmine viidi läbi põhikohtuasja kaebajate sõnaselge sooviavalduse alusel kooskõlas Leedu kehtiva normistikuga.
- 73 Mitmed igapäevased tegevused nii avalikus kui ka erasfääris nõuavad oma isiku tõendamist ja seoses perekonnaga lisaks ka eri perekonnaliikmete vaheliste suhete laadi tõendamist. Niisugune liidu kodanikest paar, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kes elab ja töötab muus kui oma päritoluliikmesriigis, peab vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivis 2004/38/EÜ, mis käsitleb Euroopa Liidu kodanike ja nende pereliikmete õigust liikuda ja elada vabalt liikmesriikide territooriumil ning millega muudetakse määrust (EMÜ) nr 1612/68 ja tunnistatakse

kehtetuks direktiivid 64/221/EMÜ, 68/360/EMÜ, 72/194/EMÜ, 73/148/EMÜ, 75/34/EMÜ, 75/35/EMÜ, 90/364/EMÜ, 90/365/EMÜ ja 93/96/EMÜ (ELT L 158, lk 77; ELT eriväljaanne 05/05, lk 46; parandused ELT 2004, L 229, lk 35, ELT 2005, L 197, lk 34, ja ELT 2007, L 204, lk 28) sätestatule suutma tõendada nendevahelist suhet.

- 74 Põhikohtuasja kaebaja ees- ja neiu põlvnenime erinevad kirjaviisid Leedu ja Poola ametiasutuste väljastatud perekonnaseisudokumentides on selle isiku sooviavalduse tulemus ega kujuta sellisena endast tema vaba liikumise ja elamise õiguse piirangut. Siiski ei saa välistada, et tõsiasi, et abielutunnistuses on abikaasa perekonnanimi liidetud tema neiu põlvnenimele kujul, mis ei vasta abikaasa perekonnanimele niisugusena, nagu see on registreeritud viimase päritoluliikmesriigis ega ka nimekujule, millisena see on transkribeeritud samas abielutunnistuses, võib põhjustada asjaomastele isikutele ebamugavusi.
- 75 Nimelt võivad niisugused ebamugavused tekkida sama paari kahe osapoole kantava sama perekonnanime transkriptsioonis valitsevatest erisustest (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Garcia Avello, punkt 36, ja Sayn-Wittgenstein, punktid 55 ja 66).
- 76 Euroopa Kohtu praktika järgi peab põhikohtuasja kaebajate ühise perekonnanime muutmisest keeldumine kõne all olevate siseriiklike õigusnormide alusel selleks, et kujutada endast ELTL artikliga 21 antud vabaduste piirangut, põhjustama isikutele „tõsiseid ebamugavusi” haldus- töö- ja erasfääris (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused Garcia Avello, punkt 36, Grunkin ja Paul, punktid 23–28, ning Sayn-Wittgenstein, punktid 67, 69 ja 70).

- 77 Seetõttu on eelotsusetaotluse esitanud kohtu kindlaks määrata, kas niisuguse perekonna jaoks, nagu on kõne all põhikohtuasjas, eksisteerib seetõttu, et pädev ametasutus keeldus muutmast ühe selle perekonna liikme perekonnanime kirjaviisis V-tähe W-täheks, konkreetne oht, et tekib kahtlus asjaomaste isikute identiteedis või nende esitatud dokumentide autentsuses. Kui niisugune keeldumine kannab põhikohtuasja asjaoludel endas võimalust, et neis dokumentides sisalduva teabe õigsus ning selle perekonna identiteet ja perekonnaliikmete vahelised suhted seatakse kahtluse alla, võib sellel olla kaalukaid tagajärgi muu hulgas vahetult ELTL artiklist 21 tuleneva elamisõiguse kasutamisele (vt selle kohta samuti eespool viidatud kohtuotsused Garcia Avello, punkt 36, ning Sayn-Wittgenstein, punktid 55 ja 66–70).
- 78 Järelikult on eelotsusetaotluse esitanud kohtu kindlaks määrata, kas liikmesriigi pädevate asutuste poolne, siseriiklikel normidel põhinev keeldumine muuta liidu kodanikest paari abielutunnistust, et abielupaari ühine perekonnanimi oleks transkribeeritud esiteks ühtemoodi ja teiseks vastavalt selle abikaasa päritoluliikmesriigi õigekirjareeglitele, kelle nimi on küsimuse all, põhjustab asjaomastele isikutele „tõsiseid ebamugavusi” haldus-, töö- ja erasfääris. Kui see on nii, on tegemist ELTL artikliga 21 kõigile liidu kodanikele tagatud vabaduste piiramisega.
- 79 Mis puudutab kolmandaks põhikohtuasja hageja taotlust, et tema eesnimed transkribeeritaks Vilniuse perekonnaseisuregistrite talituse väljastatud abielutunnistusel Poola õigekirjareegleid järgival kujul ehk kujul „Łukasz Paweł”, on asjakohane meenutada, et need eesnimed transkribeeriti abielutunnistuses kujul „Łukasz Paweł”. Kahe viidatud transkriptsiooni vaheline erinevus seisneb diakriitiliste märkide ärajätmises, mida Leedu keeles ei kasutata.

80 Sellega seoses väidavad põhikohtuasja kaebaja ja Poola valitsus, et sellel, kui liikmesriigi ametiasutused mis tahes viisil muudavad isiku ees- või perekonnanime algset kirjaviisi selle isiku päritoluliikmesriigi ametiasutuste väljastatud perekonnaseisuaktides, võivad olla kahjustavad tagajärjed: muudatus võib kujutada endast kõnealuse ees- ja/või perekonnanime uut transkriptsiooni või diakriitiliste märkide ärajätmist. Nii võib muutuda ees- ja/või perekonnanime hääldus ja diakriitiliste märkide ärajätmine võib teatavail juhtudel tekitada ka uue nime.

81 Nagu märgib kohtujurist oma ettepaneku punktis 96, jäetakse mitmetes igapäevastes toimingutes diakriitilised märgid tihti ära tehniliste probleemide näiteks muu hulgas mõnede infosüsteemidele omaste objektiivsete piirangute tõttu. Isikule, kes ei valda võõrkeelt, ei ole diakriitiliste märkide tähendus tihti teada ning ta isegi ei märka neid. Seega on vähetõenäoline, et kõnealuste märkide ärajätmine üksi võiks tuua asjaomasele isikule kaasa käesoleva kohtuotsuse punktis 76 viidatud kohtupraktika mõttes tegelikke ja tõsiseid ebamugavusi, tekitades kahtlusi isiku identiteedis, tema esitatud dokumentide autentsuses või dokumentides sisalduva teabe õigsuses.

82 Sellest järeldub, et liikmesriigi pädevate asutuste poolne, siseriiklikel normidel põhinev keeldumine muuta muu liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku abielutunnistust, et selle kodaniku eesnimed oleks sellel tunnistusel transkribeeritud niisuguste diakriitiliste märkidega, nagu tema päritoluriigi väljastatud perekonnaseisuaktides ning kujul, mis järgib viimati nimetatud riigi riigikeele õigekirjareegleid, ei kujuta endast niisuguses olukorras, nagu on kõne all põhikohtuasjas, ELTL artikliga 21 kõigile liidu kodanikele tagatud vabaduste piiramist.

Liidu kodanike liikumis- ja elukohavabaduse piirangu õigustatus

- 83 Juhuks kui eelotsusetaotluse esitanud kohus peaks leidma, et põhikohtuasja kaebajate ühise perekonnanime muutmise keeldumine on ELTL artikli 21 suhtes piirang, tuleb meenutada, et vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale võib isikute vaba liikumise piirang olla õigustatud üksnes juhul, kui see põhineb objektiivsetel kaalutlustel ja on siseriikliku õigusega taotletava õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne (vt eelkõige eespool viidatud kohtuotsused Grunkin ja Paul, punkt 29, ja Sayn-Wittgenstein, punkt 81).
- 84 Mitme Euroopa Kohtule märkusi esitanud valitsuse arvates võib liikmesriik õiguspäraselt tagada riigikeele kaitse, et kaitsta rahvuslikku ühtsust ja säilitada sotsiaalset ühtekuuluvust. Leedu valitsus toonitab eriti, et leedu keel on põhiseaduslik väärtus, mis säilitab rahva identiteeti, panustab kodanike lõimimisse, tagab rahva suveräänsuse väljendamise, riigi jagamatuse ning riigi teenistuste ja territoriaalüksuste nõuetekohase toimimise.
- 85 Sellega seoses olgu öeldud, et liidu õigusnormidega ei ole vastuolus poliitika, mille eesmärk on liikmesriigi niisuguse keele kaitse ja edendamine, mis on üksiti rahva kõneldav keel ja peamine riigikeel (vt 28. novembri 1989. aasta otsus kohtuasjas C-379/87: Groener, EKL 1989, lk 3967, punkt 19).
- 86 Nimelt sätestavad EL lepingu artikli 3 lõike 3 neljas lõik ning Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 22, et liit austab oma rikkalikku kultuurilist ja keelelist mitmekesisust. Vastavalt EL lepingu artikli 4 lõikele 2 austab liit ka liikmesriikide rahvuslikku identiteeti, mille hulka kuulub ka riigikeele kaitse.

- 87 Siit järeldub, et niisuguste õigusnormidega taotletav eesmärk, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milleks on riigikeele kaitse selle keele õigekirjareegleid kohaldades, kujutab endast põhimõtteliselt õiguspärasest eesmärki, millega saab õigustada ELTL artiklis 21 ette nähtud vaba liikumise ja elamise õiguse piiranguid ning millega võib arvestada õiguspärase huvide kaalumisel liidu õigusest tulenevate õigustega.
- 88 Niisugust põhivabadust, nagu on sätestatud ELTL artiklis 21, piiravaid meetmeid saab siiski põhjendada objektiivsete kaalutlustega ainult siis, kui need meetmed on vajalikud huvide kaitseks, mille tagamine on meetmete eesmärk, ja ainult niivõrd, kui võrd eesmärki ei saa saavutada vähem piiravate meetmetega (vt eespool viidatud kohtuotsus Sayn-Wittgenstein, punkt 90 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 89 Nagu nähtub käesoleva kohtuotsuse punktist 66, on isiku nimi osa tema identiteedist ja eraelust, mille kaitse on ette nähtud Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklis 7 ning inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni artiklis 8.
- 90 Veelgi enam, liidu õiguse raames on tunnustatud seda, kui võrd tähtis on tagada liidu kodanike perekonnaelu kaitse, et kõrvaldada takistused asutamislepinguga tagatud põhivabaduste kasutamisel (vt 29. aprilli 2004. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-482/01 ja C-493/01, EKL 2004, lk I-5257, punkt 98).
- 91 Ehkki on selge, et põhikohtuasjas kõne all oleva liidu kodanikest paari ühise perekonnanime muutmise keeldumine põhjustab tõsiseid ebamugavusi haldus-, töö- ja erasfääris ja/või seoses nende perekonnaga, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kindlaks määrata, kas niisugune keeldumine peegeldab õiges tasakaalus asjas esil olevaid huvisid, nimelt ühelt poolt põhikohtuasja kaebajate õigust perekonna- ja eraelu

kaitsele ning teiselt poolt asjaomase liikmesriigi riigikeele ja traditsioonide õiguspä-rast kaitset.

- 92 Mis puudutab abielutunnistusel Poola nime „Wardyn” muutmist nimekujuks „Vardyn”, siis asjaolu, et Vilniuse perekonnaseisuregistrite talituse keeldumine põhikohtuasja kaebajate esitatud muutmistaotluste rahuldamisest on ebaproportsionaalne, tuleneb sellest, et see talitus transkribeeris selle nime põhikohtuasja kaebajate meespoole pu-hul samas abielutunnistuses vastavalt Poola keele õigekirjareeglitele.
- 93 Lisaks on asjakohane tõdeda, et Euroopa Kohtule esitatud teabe järgi võib muude liikmesriikide kodanike nimesid Leedus transkribeerida, kasutades ladina tähestiku tähti, mida leedu tähestikus ei ole. Selle tõenduseks on tõsiasi, et abielutunnistusel algab põhikohtuasja kaebajate meespoole perekonnanimi W-tähega, mida leedu tä-hestikus ei ole.
- 94 Eelnevat arvesse võttes tuleb vastata kolmandale ja neljandale küsimusele, et ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et
- sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisuguste siseriiklike normide alusel, mis näevad ette, et isiku perekonna- ja eesnimesid võib selle riigi perekonnaseisuaktides transkribeerida ainult riigikeele õigekirja-reegleid järgival kujul, muutmast oma kodaniku sünni- ja abielutunnistusel selle isiku perekonna- ja eesnime vastavalt muu liikmesriigi õigekirjareeglitele;

- sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisugustel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja eespool nimetatud normide alusel, muutmast liidu kodanikest abielupaari ühist perekonnanime, nii nagu see on kantud perekonnaseisuaktidesse (mille on väljastanud neist kodanikest ühe päritoluriik), selle riigi õigekirjareegleid järgival kujul, tingimusel et see keeldumine ei too neile kodanikele kaasa tõsiselt ebamugavusi haldus-, töö- ja erasfääris – selle peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus. Kui see on nii, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida, kas muutmisest keeldumine on valjalik nende huvide kaitseks, mille tagamisele on suunatud siseriiklikud õigusnormid ning kas see on õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne;

- sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisugustel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja eespool nimetatud normide alusel, muutmast teise liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku abielutunnistust, et selle kodaniku eesnimed oleks sellel tunnistusel transkribeeritud niisuguste diakriitiliste märkidega, nagu tema päritoluriigi väljastatud perekonnaseisuaktides ning kujul, mis järgib viimati nimetatud riigi riigikeele õigekirjareegleid.

Kohtukulud

⁹⁵ Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

1. Siseriiklikud õigusnormid, mis näevad ette, et isiku perekonna- ja eesnimesid võib selle riigi perekonnaseisuaktides transkribeerida vaid kujul, mis järgib riigikeele õigekirjareegleid, reguleerivad olukorda, mis ei kuulu nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiivi 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust, kohaldamisalasse.

2. ELTL artiklit 21 tuleb tõlgendada nii, et:
  - sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisuguste siseriiklike normide alusel, mis näevad ette, et isiku perekonna- ja eesnimesid võib selle riigi perekonnaseisuaktides transkribeerida ainult riigikeele õigekirjareegleid järgival kujul, muutmast oma kodaniku sünni- ja abielutunnistusel selle isiku perekonna- ja eesnime vastavalt muu liikmesriigi õigekirjareeglitele;

  - sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisugustel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja eespool nimetatud normide alusel, muutmast liidu kodanikest abielupaari ühist perekonnanime, nii nagu see on kantud perekonnaseisuaktidesse (mille on väljastanud neist kodanikest ühe päritoluriik), selle riigi õigekirjareegleid järgival kujul, tingimusel, et see keeldumine ei too neile kodanikele kaasa tõsiseid ebamugavusi haldus-, töö- ja erasfääris – selle peab kindlaks tegema eelotsusetaotluse esitanud kohus. Kui see on nii, tuleb eelotsusetaotluse esitanud kohtul kontrollida, kas muutmisest keeldumine on

vajalik nende huvide kaitseks, mille tagamisele on suunatud siseriiklikud õigusnormid ning kas see on õiguspärase eesmärgiga proportsionaalne;

- sellega ei ole vastuolus, kui liikmesriigi pädevad asutused keelduvad niisugustel asjaoludel, nagu on kõne all põhikohtuasjas ja eespool nimetatud normide alusel, muutmast teise liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku abielutunnistust, et selle kodaniku eesnimed oleks sellel tunnistusel transkribeeritud niisuguste diakriitiliste märkidega, nagu tema päritoluriigi väljastatud perekonnaseisuaktides ning kujul, mis järgib viimati nimetatud riigi riigikeele õigekirjareegleid.

Allkirjad